

การจัดการขยะมูลฝอยและการปรับตัวของชุมชนในสถานที่กำจัดขยะ: กรณีศึกษาบ้านโคกสว่างและสถานที่กำจัดขยะโคกช้างไห้ เทศบาลเมืองเลย จังหวัดเลย

ขยะมูลฝอยชุมชนเป็นหนึ่งในวาระที่สำคัญของประเทศไทย รัฐบาลได้ออกมาตรการตลอดจนแผนต่างๆ มากมายเพื่อจัดการปัญหาดังกล่าว การจัดการขยะมูลฝอยนั้นประกอบด้วยหลายขั้นตอน ตั้งแต่ส่วนของการคัดแยก เก็บรวบรวม ขนย้าย นำกลับมาใช้ใหม่ ตลอดจนการนำไปกำจัด โดยวิธีการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดคือการลดขยะต้นทาง โดยการคัดแยก ลดการใช้วัสดุที่นำไปสู่ขยะ นำขยะกลับมาใช้ใหม่ หรือเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิล โดยการลดขยะต้นทางนั้นเป็นกระบวนการที่สามารถทำได้ในระดับครัวเรือนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ประเด็นขยะมูลฝอยที่สำคัญอีกหนึ่งประเด็นคือเรื่องของผลกระทบจากสถานที่กำจัดขยะต่อชุมชนที่อยู่โดยรอบว่ามีผลกระทบอย่างไร ชุมชนสามารถปรับตัวและรับมือได้ด้วยวิธีไหน งานชิ้นนี้จึงทำการศึกษาทั้งส่วนของกระบวนการลดขยะต้นทางและการปรับตัวของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานที่กำจัดขยะอันเป็นสองประเด็นที่สำคัญในการพัฒนาชุมชนและการจัดการขยะซึ่งการศึกษาประเด็นดังกล่าวจะมีส่วนสำคัญอย่างมากในการพัฒนาการจัดการขยะในระดับชุมชน

งานศึกษาชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาในชุมชนโคกสว่าง ตำบลเมือง จังหวัดเลย ซึ่งมีความพิเศษคือเป็นชุมชนที่มีพื้นที่ซ้อนทับกับสถานที่กำจัดขยะของเทศบาลเมืองเลย โดยการศึกษาในเบื้องต้นด้วยวิธีการสัมภาษณ์พบว่าในชุมชนมีการจัดการจัดการขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนอย่างไรก็ตามในส่วนของผลกระทบจากสถานที่กำจัดขยะนั้นยังไม่มี การจัดตั้งองค์กรชุมชนเพื่อเข้ามาทำการเรียกร้องหรือเจรจาต่อรองแต่ทางชุมชนได้รับความช่วยเหลือเป็นรายๆ ตามการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการปรับตัวยังพบว่าในชุมชนมีการเก็บขยะจากสถานที่ฝังกลบเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัว แต่ไม่ได้มีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมดังกล่าว งานศึกษาชิ้นนี้มีข้อเสนอว่าชุมชนควรมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อการเรียกร้องการชดเชยต่างๆ รวมถึงควรมีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการหารายได้จากสถานที่กำจัดขยะ